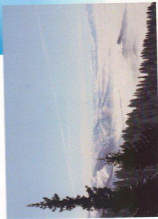

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫқ УНИВЕРСИТЕТІ
БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
БИОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ БИОРЕСУРС
КАФЕДРАСЫ

ҚАЗАҚСЫЙ НАЦИОНАЛДЫқ УНИВЕРСИТЕТ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ
КАФЕДРАСЫНЫҢ БИОРЕСУРС
КАФЕДРАСЫНЫҢ БИОРЕСУРС

«ЗАМАНАУИ БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БИОЛАНТУРЛЫҚ САҚТАУДЫҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
Республикалық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, 24 қараша 2017 ж.

МАТЕРИАЛЫ
Республикалық ғылыми-әдістемелік конференция
«АКТУАЛДЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОВРЕМЕННОЙ БИОЛОГИИ
И СОХРАНЕНИЯ БИОРЕСУРСОВ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

г. Алматы, 24 ноября 2017г.

Rhamnus frangula the alder buckthorn, is a tall deciduous shrub in the family Rhamnaceae. Alder Buckthorn was first reported by Linnaeus in 1753 as *Rhamnus frangula* [6]. Alder buckthorn is native to Europe, northern Africa, and central Asia. The first known North American collection occurred in 1898 in London, Ontario [7]. According to previous studies that indicate the presence of effective compound, emodin, in *Rhamnus frangula*, it seems that the cytotoxic effects of *Rhamnus frangula* result from emodin [8].

Emodin (1, 3, 8-trihydroxy-6-methylanthraquinone) is a naturally occurring anthraquinone present in the roots and barks of numerous plants, molds, and lichens, and an active ingredient of various Chinese herbs. Its inhibitory effect on mammalian cell cycle modulation in specific oncogene overexpressed cells formed the basis of using this compound as an anticancer agent. Its additional inhibitory effects on angiogenic and metastasis regulatory processes make emodin a sensible candidate as a specific blocker of tumor-associated events. Furthermore, because of its quinone structure, emodin may interfere with electron transport process and in altering cellular redox status, which may account for its cytotoxic properties in different systems [9], [10].

The fruit of *Crataegus* has a sweet, puckery and sour taste, and a slightly "warm" property. The fruit is a digestant, blood-stasis-dissolvent, tonifuge, sialagogue, spasm-stimulant, analgesic, digestant and evacuant and astringent. It is mainly indicated in chronic dyspepsia due to over indulgence in meat, in lower abdominal lumps (in women), heartburn, flatulence, low-back pain, indigestion and pain of the thorax and abdomen, diarrhea in dysentery, hernia, gastric retention, postperal bochiorrhoea, and delayed menstruation. It is also used to treat sores and pruritus. More than twenty varieties of *Crataegus* derived from *C. sanguinea*, *C. hypoleuca*, *C. oxyacantha*, *C. pentagyna* are also being used in Kazakhstan, China and abroad.

Crataegus fruit extract injected intravenously into rabbits at the dose of 2 g/kg produced definite inhibition of arrhythmia elicited by pituitrin. The flavones or saponins had a stronger anti-arrhythmia action than the extract, in that cardiac rhythm in acouline - induced arrhythmia could be quickly reversed by a small dose of either agent. Spasm of the thoracic aorta strip of rabbits, elicited by 25% potassium chloride. In 25-day-old rats, intragastric administration the 30% extract at the dose of 0.25 ml/g reduced hyperlipidemia. After 10 days of medication, hyperlipidemia was reduced

by 45.93±12.69 mg% [10]. In other experiments it was proved that when *Crataegus* fruit was given simultaneously with antilipemic action was markedly accelerated only after discontinuation of the high fat diet. The results suggest that *Crataegus* fruit facilitated the clearance of cholesterol but did not prevent its absorption.

Supervisor - PhD, Ydyrys Aibek Yadyryuly

КАЗАКСТАНДЫҚ ҚОҢЫР ҚОМІРЛЕРДІ МИКРООРГАНИЗМДЕР НЕГІЗІНДЕ ТҮТІНСІЗ БРИКЕТТЕЛГЕН ОТЫҢДЫ АЛУ

БИОТЕХНОЛОГИЯСЫН ЖАСАУДЫҢ МАНЫЗЫ

*Гастамбеєв К.Т., Цю Саухуэй, Төкенов А., Ахмедбеков Н.Ш.,
Жұбанова А.А.

¹Экология мәселелері ғылыми-зерттеу институты, Алматы,
Қазақстан

²Эн-Ферби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы,
Қазақстан. *E-mail: tasiambekov@gmail.com

Қазақстан аумағы қомир кені жөнінен әлемдегі ең үлкен орынды иеленеді. Қомир қомир Қазақстандағы жалпы қомир қорының көлеміне 62% (24 млрд. т. аса) құрайды. Қомир қомир жану жылуының мөлді аз болуымен (шамамен 26 МДж/кг), жоғары мұқалдылығымен (40% дейін), қаміртетінін (шамамен 60%) және сүзетінін (6%) аз болуымен, оттегі көлемінің көп болуымен (17-34%), ұшықыл заттар санының өте көптігімен (50% дейін) ерекшеленеді; онымен қоса олар механикалық тұрғыда аса берік емес, ауада мұқалдылығы тез жоғалтады, ұсақталады және сынық бөлшектерге айналды, жұмыс жасайтындыр. Осы себепті олар энергетикалық мақсатта қолдануда оша тиімді емес. Қомир қомирді өндіру кезінде біліктігі 70-120 м жететін терінікандар (үйінділер) пайдала болып және олардың арқасына жылына 2500 млн. м³ жыныстар үнінен көлемде қосылып отырады. Бұл терінікандар жер көлемінің үлкен бөлігін ала отырып, атмосфераның газ-тозымен қарқынды ластануына, жер құнарлылығын нашарлауына, грунт сулары мен жеруегі суларының химиялық пайдалану алып келеді. Дегенмен дәл осындай сипасы томен, күлі көп, практикалық тұрғыда жарамсыз қомир химиялық және биотехнологиялық қайта өңдеу арқылы құнды өнімдер қатарын

алуу маңызды орасан. Сонымен бірі ретінде, брикеттелген отынды алу технологиясы.

Қазіргі уақытта брикет және пеллет негізінде жасалын, жақсартылған қатты отынды әлемдік өндіріс орындары жылына бірнеше жүз млн. т. (әлемдік көмір өндірудің шамамен 17%) өндіреді және брикеттің ең үлкен бөлігі көмір көмірге жатады. Бұл бағытта көш бастаушы елдер қатарына инфрақұрылымға жақсы дамыған, логистикті пайдалану мен өндіру көлемі көп мемлекеттер жатады. Ондай мемлекеттерге бейрішіліктегі Германия, Ұлыбритания, АҚШ және Австралия саналады.

Аталған өндіріс көптеген елде, оның ішінде Қазақстанда да жоюға қойыламын. Түгінсіз отын алу мен брикеттеу саласының дағдыланған ұзақ көмір және шпактаны тығызды негізінде жасалған немесе көмірдің өз пластикалық қабатты қоздыны отырып, немесе табиғаты әртүрлі байланыстырушы заттардың көмегімен жасу сияқты технологиялық шешімдері бар.

Қазіргі таңдағы маңызды мәселелердің бірі сәрттык отынның тапшылығы болып табылады. Сондықтан жетілдірілген сәрттык көмір отынының ресурстарының артырудың заманауи және тиімді жолдарын жасау және ошардың нәтижелерін жүзеге асыру үлкен ғылыми экономикалық маңызға ие. Әртүрлі классқа жататын көмір көмірден алынатын түгінсіз қатты отынды алу технологиясы өндірісте жүзеге асырылмайды, оның себебі брикеттеу қолданылатын байланыстырушының сапасының болмауы, сонымен қатар жану жылуылығының төменділігі және көмір күлінің көп болуы. Осы келтірілген жағдайларға байланысты Қазақстан көмір бассейндерінің лингитінен брикеттелген түгінсіз отынды алу технологиясын жасау өзекті тапшылығын айналды отыр.

Қазақстан халқының қонысидық бөлігі ауыл аймақтарда өмір сүреді, сондықтан коммунальды-тұрмыстық тұтынуға қажетті экологиялық таза және кәуісіз отындық брикеттерді өндіру мәселелері үлкен энергетикалық және экологиялық маңызға ие. Қатты отын экологиялық кәуісіз отым болмағандықтан және түгін болу қасиеті төмен болмағандықтан от әртүрлі ғимараттарды, әсіресе өндірістік және қызметтік-тұрмыстық аудандарды жылытуды таптырмас отын бола алады.

Атап өткен себептерге байланысты қатты отын өндіруде, оның ішінде түгінсіз отын өндіруде және пайдалы технологиялар жасап шығару өзекті мәселенің дер кезіндегі шешімі болмады.

ІРІНДІ ЖАРА ҚОЗДЫРҒЫШТАРЫ ҚАТЫСЫНДА ДӘРЛІК ӨСІМДІКТЕРМЕН БАЙЫТЫЛҒАН СОРЕБТІНГІ АНТИМИКРОБТЫ БЕЛГЕНДІЛГІН ЗЕРТТЕУ

Тойтанова А.С., Акимбеков Н.Ш.
*ал-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті,
Алматы қ., Қазақстан, atzhan@inbox.ru*

Медицина тарихында іріңді жаралар мен олардың қоздырғыштарымен күресуде түрлі әдіс-тәсілдер қолданылған. Алайда қазіргі таңда іріңді-іскі ауруларын емдеу актуальды мәселелердің бірі болып қалауда.

Сонымен қатар ірің жараларын түрлі медициналық сәрттеу арқылы емдеу қызығушылық туындауда, ол сәрттеуіне-антибиотикпен терінің бағытын ашуға мүмкіндік туғылды. Бұл жағдайда қолданылатын сәрттеу түрлі микроорганизмдерге тапталмай түрде сәрттеуіне отырып жараның жағу процесін жылдамдатады. Ондай есімішілік сәрттеулер қатарына түрлі полимерлі, биологиялық материалдар, құрылымы мен формасы әртүрлі нәтижелі материалдар, поливинилпирролимен байытылған, суда келетін ұнтақ тәрізді - теленин, целлюлоза эфирлері - целлосорб, гелесорб жатады.

Бұл материалдардың антибиотикалық-сәрттеулік қасиетін жоғартыу үшін қолданысы көп синтетикалық-сәрттеулік қоспалар мен есімді қасиеті бір дәрілік өсімдіктермен байыты отырып эффективтілігін арттыруға болады.

Жұмыстың мақсаты: іріңді жара қоздырғыштары қатысында дәрілік өсімдіктермен байытылған қарбонделген күрші маңызды негізіндегі сәрттеуіне сәрттеулік және антибиотикалық белсенділігін анықтау. Объект ретінде күрші маңызды негізінде қарбонделген сәрттеу (КҚК), қалыңдық мен қарағай негізінде жасалын әжір майларының сызығышылары қолданылады. Сонымен қатар, сәрттеуіне сәрттеулік қасиетін зерттеуде іріңді жараның басты

- 128 Малев С.С., Бисенов У.К., Жагипарова Ж.Ж. ШЫҒЫС МАКАТ АУДАНЫНЫҢ МҮНАЙ ӨНІМДЕРІМЕН ЛАСТАНҒАН ЖЕРЛЕРІ
- 130 Мәлік А.М., Әлі Ә.Б., Абдиева Г.Ж., Уалиева П.С. ЕСІК ЖЕМІС-ЖИДЕК КОНСЕРВЛЕУ ЗАУАТЫНЫҢ ӘР ТҮРЛІ ҚЫЗНАҚ СОРТТАРЫНАН БӨЛІНІП АЛЫНҒАН ТАЗА ДАҚЫДДАРДЫ ИДЕНТИФИКАЦИЯЛАУ
- 131 Моллаярсызова А.Ж., Таракова К.А., Нугамашова Н.И. Ақылбаева Д.
- 133 Мурагова Ү.Б., Аманова Г.Б. ИЗУЧЕНИЕ МЕКТЕП СОМКЕЛЕРІН ЗЕРТТЕУДЕГІ МОНИТОРИНГ БАСТАУЫШ ШЫҒЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АУЫР
- 135 Муселова А.С., Тулесов М.Д., Оралымбетова З.С., Весолодов Э.Б. ЭКОЛОГО-ЦИТОГЕНЕТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ МУТАГЕННОСТИ ВОДЫ ИЗ НЕКОТОРЫХ ПРИРОДНЫХ ВОДОЕМОВ КАЗАХСТАНСКОГО ПРИКАСТИЯ
- 137 Мухамеджанова А., Ережелов А., Азизулов З. ОБНАРУЖЕНИЕ ОКСИДА АЗОТА, ОБРАЗОВАННОГО ИЗ НИТРАТОВ И НИТРИТОВ КСАНТИНОКСИДАЗОЙ МОЛЛОКА КОЗЫ, ВЕРЬЛОДА И КОВЫЛЯ
- 138 Назарбекова К.Т., Назарбекова С.Т., Шукасов М.К. ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА МНОГОФАКТОРНЫХ ЭКСПЕРИМЕНТОВ В БИОЛОГИЧЕСКИХ ЭКСПЕРИМЕНТАХ
- 140 Нурлыбаев И.Н., Имангалиева Б.С., Шамуратова Г. Б. МӨРТӨК АУДАНЫНДАҒЫ АСТЫҚ ТҰҚЫМДАСТАРЫНА ФОСФОР
- 142 Тыңайтқыштарының өсерін зерттеу Omirbekova N.Zh., Mursaliev V.N., Nam S.V., Zhussupova A.I., Zhunusbayeva Zh.K., Zhungisina S.K. OPTIMIZATION OF CONDITIONS FOR *BREATHIDIDIUM DISTICHUM* REGENERATION AND ADAPTATION OF TUBE PLANTS DURING TRANSFER TO THE OPEN GROUND

- 143 Салимбаева Б.М., Дорбуш С.Н., Кабылбекова Г.К. ОЦЕНКА ВЕЛИЧИНЫ ВРОЖДЕННОЙ ПАТОЛОГИИ НОВОРОЖДЕННЫХ ПРИРАРАЛЬЯ
- 145 Сапаров К.А. О ХАРАКТЕРЕ ДЕЙСТВИЯ ТАБАЧНОГО ДЫМА НА ЭПИТЕЛИЙ ВОЗДУХОНОСНЫХ ПУТЕЙ И РЕСПИРАТОРНЫХ ОТДЕЛОВ ЛЕГКИХ
- 147 Серикашова С., Тулбаева Д., Рахымбаева С. СКРИНИНГ ШТАММОВ ЭНТОМОПАТОГЕННОГО ГРИБА РОДА *BEAUVERIA* ДЛЯ СОЗДАНИЯ МИКРОИНСЕКТИЦИДОВ ШИРОКОГО СПЕКТРА
- 149 Talip Alzhan, Oserbaeva Arukhan, Sarbay Gaukhar AN OVERVIEW THE EFFECTS OF SOME MEDICINAL PLANTS TO BLOOD INDICES OF ANIMALS
- 151 Тастаубек К.Т., Цю Саюээй, Токсен А., Ақылбеков Н.Ш., Жұбанова А.А. КАЗАҚСТАНДЫҚ ҚОНҒАР КОМПЛЕРДІ МИКРООРГАНИЗМДЕР НЕГІЗІНДЕ ТҮТІНСІЗ БРИКЕТТЕЛГЕН ОТЫНДЫ АЛУ
- 153 Тойтанова А.С., Ақылбеков Н.Ш. ІРІНДІ ЖАРА ҚОЗДЫРҒЫШТАРЫ КАТЫСЫНДА ДӘРЛІК ӨСІМДІКТЕРМЕН БАЙТЫЛҒАН СОРБЕНТТІН АНТИМИКРОБТЫ БЕЛСЕНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ
- 154 Турықұлов М.К., Urgaliev Zh.Sh., Sakenova A. ANALYSIS OF VARIOUS METHODS OF BIOLOGICAL WASTEWATER TREATMENT
- 156 Утеуова Н.Ж., Аманова Г. Б. БИОТЕХНОЛОГИЯ ПШЕННИЧНЫХ ЗАКВАСОК ДЛЯ ПРЕДВТРАЩЕНИЯ КАРТОФЕЛЬНОЙ БОЛЕЗНИ В ХЛЕБЕ
- 158 Аblaixanova H.T., Усiнбек Б.А. ҚОРШАҒАН ОРТА ФАКТОРЛАРЫНЫҢ ЕТЕУКҮЙРЯҚТАР ЭРИПРОЦИТТЕРІНІҢ РЕЗИСТЕНТІЛІГІНЕ ӨСЕРІ
- 160 Хангуриша Г.Р., Тасибеева А.Т., Дорбуш С.Н., Сейтқасымова Г.Ж. ОБЩАЯ ЭКОЛОЮ-ГИГИЕНИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ ГОРОДА АРАЛЬСК КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ
- 161 Chumetoba Zh. Zh., Schulembaeva K.K., Abdolev B. EPIGENETIC VARIABILITY INDUCED BY SURFACE ACTIVE SUBSTANCES (SAS) IN SOFT WHEAT